РЕШЕНИЕ № 557 ОТ 02.10.2024 Г. ПО ГР. Д. № 857/2024 Г., Г. К., I Г. О. НА ВКС

Върховният касационен съд на Република България, гражданска колегия, I-во отделение, в публично съдебно заседание на деветнадесети септември през две хиляди двадесет и четвърта година в състав:

Председател: С. К.
Членове: Гълъбина Г. Н. Н.

като изслуша докладваното от съдията Неделчева к. гр. дело № 857/2024 г., и за да се произнесе, взе предвид:

Производството е по **чл. 290 - чл. 293 от ГПК**.

Образувано е по касационна жалбана С. К., чрез адв. М. Д. срещу **Решение № 6572/20.12.2023 г. по в.гр. д. № 850/2023 г.** по описа на СГС. Според касатора решението е неправилно поради нарушение на материалния закон, съществено нарушение на съдопроизводствените правила и необоснованост. В о.с.з. жалбата се поддържа чрез пълномощника.

Чрез писмения си отговор и в о.с.з. ответникът по касационната жалба И. Я., чрез процесуалните си представители адв. Н. А. и адв. Й. В., изразява становище за нейната неоснователност.

С определение № 2453 от 20.05.2024 г., постановено по настоящото дело, касационно обжалване на въззивното решение е допуснато на осн. **чл. 280, ал. 1, т. 1 ГПК** по следните два въпроса: „Допустимо ли е в производството по предявен иск за собственост между съпрузи на основание трансформация на лични средства, със свидетелски показания да се установява заплащане на цена, различна от посочената в нотариалния акт, както и произхода на вложените за придобиването средства? „ и „Кои са предпоставките за уважаване на иска по **чл. 23 СК**, съответно доказването на кои факти е в тежест на ищеца по установителния иск за трансформация на лично имущество?“.

С обжалваното въззивно решение е потвърдено първоинстанционното решение, с което е отхвърлен предявеният от С. К. против И. Я. иск с правно основание **чл. 23, ал. 1 СК** за признаване за установено, че недвижим имот, представляващ гараж № 4, находящ се в [населено място], [улица]-114 с площ от 21, 43 кв.м., съставлява имущество, придобито от ищеца при условията на изключителна собственост вследствие на пълна трансформация на лично имущество.

Върховният касационен съд, състав на Първо гражданско отделение като разгледа жалбата в рамките на наведените основания, установи следното:

Производството е образувано по установителен иск, предявен от С. А. К. против И. С. Я. за признаване за установено на основание **чл. 23, ал. 1 СК**, че гараж № 4, находящ се в [населено място], [улица]-114 с площ от 21, 43 кв.м., е изключителна негова собственост поради пълна трансформация на лично имущество, тъй като платената от него сума в размер на 9875 лв., посочена в нотариалния акт 124, т. V, рег. 15476, д. 734/06 г., като продажна цена, е дарена единствено на него от неговите родители.

Ответницата И. С. Я. оспорва предявения иск, като твърди, че принос за закупуването на

гаража има и тя, тъй като по време на брака е осъществявала трудова дейност, полагала е грижа за децата и домакинството.

По първия въпрос: „Допустимо ли е в производството по предявен иск за собственост между съпрузи на основание трансформация на лични средства, със свидетелски показания да се установява заплащане на цена, различна от посочената в нотариалния акт, както и произхода на вложените за придобиването средства?“ следва да се има предвид следното:

При режима на съпружеската имуществена общност имуществото има статута на средствата, вложени в придобиването му. С иска по **чл. 21, ал. 1 СК (отм.)**, респективно **чл. 23, ал. 1 СК** от 2009 г., се цели установяване на влагането на лични на единия съпруг средства при осъществяване на придобивния способ. Отчитайки спецификата на семейните отношения /които са не само имуществен, но и лични/, при решаването на подобен спор по отношение на имот, придобит с договор за покупко-продажба, от значение са действителната цена на придобиването и произхода на средствата, с които е заплатена. Твърдението, че заплатената цена е различна от посочената в нотариалния акт, не съставлява оспорване на удостоверените от нотариуса обстоятелства /волеизявленията на страните по сделката имат характера на частен документ и поради това обвързваща съда формална доказателствена сила само относно авторството/. Действително уговореният размер на цената и произходът на средствата, с които същата е заплатена, са факти, подлежащи на доказване с всички доказателствени средства, включително и със свидетелски показания. В този смисъл е трайната практика на ВКС, обективирана в **решение № 86/04.07.2018 г. по гр. д. № 2862/2017 г.** на II г. о., постановено по реда на **чл. 290 ГПК** и **решение № 8 от 15.02.2019 г. на ВКС по гр. д. № 1314/2018 г.**, II г., която изцяло се споделя и от настоящия състав.

С оглед изложеното, на първия въпрос следва да се отговори, че в производството по иск за собственост между съпрузи на основание трансформация на лични средства, е допустимо със свидетелски показания да се установява заплащане на цена, различна от посочената в нотариалния акт, както и произхода на вложените за придобиването средства.

По втория въпрос: „Кои са предпоставките за уважаване на иска по **чл. 23 СК**, съответно доказването на кои факти е в тежест на ищеца по установителния иск за трансформация на лично имущество?“, настоящият състав съобрази следното:

В **решение № 249/27.12.2011 г. по гр. д. № 1037/2010 г.** на ВКС, II г.о. се възприема, че за да се признае пълна или частична трансформация на лични средства по отношение на придобит по време на брака, в режим на съпружеска имуществена общност недвижим имот, в тежест на претендиращия индивидуална собственост на целия недвижим имот или личен дял бивш съпруг, заявил надлежно иска си по **чл. 21 СК от 1985** г. (отм.), е доказването - пълно и пряко на правно релевантни факти: 1./ придобивната стойност на имота /според вида на сделката с вещно-правен ефект/; 2./ размера на вложените средства, които имат личен по см. на **чл. 20 СК от 1985** г.(отм.) произход и са еквивалентни на придобивната стойност на спорния имот/ изцяло или отчасти / и 3./ влагането към момента на придобиване на имуществото. В този смисъл е и посоченото от касатора **решение № 69/13.05.2019 г. по гр. д. № 3436/2018 г.** на ВКС.

С оглед цитираната практика, която настоящият състав напълно споделя, на допуснатия въпрос следва да се отговори, че за основателността на предявения иск в тежест на ищеца е да докаже при условията на пълно и главно доказване правопораждащите факти, от които черпи изгодни за себе си правни последици, а именно: 1. придобивната стойност на имота съобразно вида на възмездната сделка; 2. размера на вложените средства, които имат личен произход по смисъла на **чл. 22 СК** и са еквивалентни на придобивната стойност на спорния имот - изцяло или отчасти; 3. влагането им за придобиването на процесния недвижим имот. Т.е. в контекста на настоящия спор извън предмета на доказване е наличието на средства и техния произход у дарителя, когато са наведени твърдения, че в придобиването са вложени средства, дарени само на единия съпруг от близък негов родственик.

По съществото на правния спор Върховният касационен съд, като обсъди доводите на страните във връзка с изложените касационни основания и като извърши проверка на обжалваното решение по реда на **чл. 290, ал. 1** и **чл. 293 ГПК**, приема следното:

От фактическа страна, въззивният съд е приел за установено, че процесният гараж е придобит от С. К. чрез договор за покупко-продажба, сключен на 28.12.2006 г. за сумата от 9875 лв., посочена в нотариалния акт, по време на брака между страните, сключен на 20.06.1997 г. и прекратен с развод с решение № 254229/24.10.2019 г.

От показанията на свидетелката Д. А. К. - Ц., сестра на К., се установява, че тя е получила от баща си през 2006 г. сумата от 20000 лв. за ремонт на къщата си, като баща им и казал, че ще даде същата сума и на брат ѝ за да си купи гараж, който се продава в техния блок. Свидетелката изразила своето съгласие, тъй като считала, че така е справедливо, но на самото плащане на сумата не е присъствал. Свидетелката излага, че по това време баща им е имал много по-високи доходи от майка им, и винаги е давал пари на нея и брат ѝ когато са имали нужда.

В хода на въззивното производство е изслушана свидетелката Е. Н., която излага, че по време на разговор със съседа си - А. К. /бащата на ищеца/ му споделила, че продават гаража си в същия блок, и той изразил желанието си да го закупи за сина си. Първоначално г-н К. им дал 10 000 лв. капаро, а при сделката при нотариуса им платил и останалата част от сумата в размер на 9800 лв. Според свидетелката бащата е искал да подари на сина си гаража, като той самият е дал цялата сума за неговото закупуване. Свидетелката знае, че в нотариалния акт е записана друга сума, но реално тя е получила повече - 10 000 лв. капаро и 9800 лв. - преди подписване на нотариалния акт.

При така установеното от фактическа страна, въззивният съд е счел за недоказано твърдението на ищеца, че покупката на гаража е извършена със средства от баща му, дадени като дарение за тази цел. Посочил е, че доказването на произхода на вложените при закупуване на недвижим имот средства може да бъде извършено и с гласни доказателства, още повече, ако се касае за близки роднини, но е приел за недоказани твърденията, че гаражът е закупен със средства, дарени от баща му и вложени в придобиването му. Изложил е, че от свидетелските показания не може да се установи, че волята на ищеца и неговия баща е била да сключат договор за дарение на парична сума за закупуване на гаража като се има предвид, и че дарената сума, която според свидетелите е била 20 000 лв. е различна от посочената в нотариалния акт продажна цена. Съобразил е още, че в нотариалния акт е посочена продажна цена от 9875 лв., а не от 20 000 лв., като е отразено, че цената е платена в брой и преди подписване на договора, без отбелязване тези пари да са дадени от баща му. Посочил е, че нотариалният акт свидетелства за отразените в него обстоятелства и до оборването му, той отразява действителните отношения между страните. Счел е за недоказан и фактът, че родителите на С. К. са притежавали сумата от 20000 лв., за да я дарят, още повече, че сестра му свидетелства за дадени и на нея по същото време още 20000 лв., тъй като е приел, че те не са притежавали достатъчни доходи, които да декларират пред НАП, а от служебните бележки е видно, че трудовите им доходи не са били в размер, който след задоволяване на собствените им нужди, да позволяват спестяване. При така изложеното, е направен извод, че ищецът не е доказал твърденията си за получаване на средства по дарение в общ размер от 20 000 лв., които да е вложил в закупуването на процесния гараж, поради което предявеният иск по **чл. 23 СК** е отхвърлен като неоснователен.

По основателността на касационната жалба:

С оглед дадения отговор на първия въпрос, обусловил допускане на касационно обжалване, неправилни са изводите на въззивния съд, че е недопустимо установяване със свидетелски показания на продажна цена, различна от посочената в нотариалния акт и произхода на средствата за придобиването.

В конкретния случай, с оглед показанията на свидетелите К. и Н., които преценявайки съобразно разпоредбата на **чл. 172 ГПК** съдът кредитира като непротиворечиви, се установява, че

действителната сума за закупване на процесния гараж е била 19 800 лв., която е бил заплатена от бащата на ищеца А. К. лично на продавачката - свидетелката Н..

Във връзка с отговора, даден по втория допуснат въпрос, а именно, че за основателността на предявения иск в тежест на ищеца е да докаже правопораждащите факти, от които черпи изгодни за себе си правни последици както следва: придобивната стойност на имота, размера на вложените средства, които имат личен произход и влагането им за придобиването на процесния недвижим имот, се налага извода, че изследването на въпроса дали и от къде родителите на ищеца са разполагали със средствата, които са му дарили, остава извън предмета на доказване доколкото такова оспорване не е било своевременно направено. Следва да се посочи, че в отговора на исковата молба ответницата не е навела възражение, че родителите на ищеца не са разполагали със средствата, които той твърди, че са му дарени за закупването на гаража. Едва в отговора на въззивната жалба, въззиваемата Я. е изложила, че по делото липсват доказателства от къде бащата на ищеца е разполагал с тази сума. По силата на изричната разпоредба на **чл. 133** във връзка с **чл. 131, ал. 2, т. 5 ГПК**, с изтичането на срока за отговор се преклудира възможността ответникът да противопоставя възражения, основани на съществуващи и известни нему към този момент факти. Съобразно разясненията в т. 4 от **Тълкувателно решение № 1 от 9.12.2013 г. на ВКС по тълк. Дело № 1/2013 г.**, ОСГТК, по силата на концентрационното начало в процеса, страната не може да поправи пред въззивната инстанция пропуските, които поради собствената си небрежност е допуснала в първоинстанционното производство. Да се допусне противното, би означавало да се обезсмисли заложената в процесуалния закон идея за дисциплиниране и ускоряване на исковото производство чрез концентриране в началната фаза на процеса на действията по определяне на исканията и възраженията на страните и по установяване на релевантните за спора факти. След като ответницата не е възразила своевременно, че липсват твърдения и доказателства от къде бащата на ищеца разполага с тези средства за да му ги предостави, то съдът не е бил надлежно сезиран с този въпрос, т.е. тези факти са останали извън доклада по делото, очертаващ предмета на спора, и съответно по отношение на тях не е била разпределена доказателствена тежест.

За пълнота на изложението следва да се отбележи, че независимо, че на ищеца не е било указано, че следва да представи доказателства в тази връзка, от събраните по делото такива не може да бъде безкритично споделен изводът на въззивния съд, че родителите на С. К. не са притежавали сумата от 20000 лв., която да му дарят. В тази насока следва да се съобрази изложеното свидетелката К., че баща и е имал много по-високи доходи от майка им, и винаги е помагал по равно на нея и брат ѝ когато са имали нужда. От удостоверение изх. № 906/23.12.2005 г., издадено от Сомат АД, прието в хода на въззивното производство се установява, че в периода 01.01.1997 г. - 22.11.2005 г. А. К. е работил на длъжност „Директор „Планиране и Т.“ като за последния почти едногодишен период 01.01.2005 г. - 22.11.2005 г. е получил брутно трудово възнаграждение в размер на 14 300 лв., т.е. средномесечно възнаграждение в размер на 1300 лв. при данни на НОИ /общодостъпни на страницата на НСИ/ за средно-месечен осигурителен доход за 2005 г. в размер на 331, 62 лв. От посоченото в писмото на НАП обстоятелство, че за 2006 г. родителите на ищеца не са подали данъчна декларация по **чл. 50 ЗДДФЛ**. за 2006 г. също не може да бъде направен извод за липсата на реализирани доходи, тъй като съобразно разпоредбата на **чл. 52 от ЗДДФЛ**, лицата, които са получили доходи само от трудови правоотношения, не са задължени да подават годишна данъчна декларация.

Предвид изложеното следва да се приеме, че съдържащите се в този смисъл оплаквания в касационната жалба са основателни, а решението на въззивния съд е неправилно. То следва да се отмени при касационното отменително основание по **чл. 281, т. 3 ГПК** - необоснованост на фактическите и правни изводи относно неоснователността на предявения иск, довели и до нарушение на материалния закон.

От събраните по делото доказателства, преценени поотделно и в тяхната съвкупност във

връзка с доводите и възраженията на страните, се налага изводът, че в придобиването на процесния гараж ищецът е вложил лични средства, получени по дарение от неговия баща в размер на 20 000 лева, поради което предявеният установителен иск за пълна трансформация на лично имущество с правно основание **чл. 23, ал. 1 СК** е основателен и следва да бъде уважен.

Доколкото ищецът е заявил искане за присъждане на разноски, но не е представил списък по **чл. 80 ГПК**, нито доказателства за заплатен адвокатски хонорар за касационната инстанция, съдът му присъжда общо сумата 1431.00 лв., включваща сумата от 184 лв.- държавна такса за касационното производство, сумата от 77.19 лв. - държавна такса за въззивното производство и сумата от 1169.81 лв. - разноски, направени в първоинстанционното производство.

По изложените съображения Върховният касационен съд на РБ, състав на I-во г. о.

РЕШИ:

ОТМЕНЯ **решение № 6572/20.12.2023 г. по в.гр. д. № 850/2023 г.** по описа на Софийски градски съд и вместо това ПОСТАНОВЯВА:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по отношение на И. С. Я., ЕГН [ЕГН], че С. А. К., ЕГН [ЕГН], адрес: [населено място], [улица], вх. Б, ет. 5, ап. 48 е изключителен собственик на основание пълна трансформация на лично имущество по **чл. 23, ал. 1 СК** на гараж № 4, находящ се в [населено място], в сутерена на жилищната сграда - блок на [улица]-114 в Зона Б-18, състоящ се от гаражна клетка с площ от 21, 43 кв.м., при граници: коридор, гараж № 3, двор и гараж № 5, заедно с 0, 39% идеални части от общите части на сградата и правото на строеж върху дворното място

ОСЪЖДА И. С. Я., ЕГН [ЕГН] да ЗАПЛАТИ на С. А. К., ЕГН [ЕГН] сумата от 1431.00 /хиляда четиристотин тридесет и един/ лева, представляваща съдебно-деловодни разноски за производството пред всички инстанции, на осн. **чл. 78, ал. 1 ГПК**.

Решението е окончателно.

Председател:

Членове:

1.

2.

Информация за делото и други документи - виж **https://ecase.justice.bg**